Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32272

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i, Yurdakul ve Demirel (2011) taraf?ndan yap?land?rmac? ö?renme yakla??m?n?n ö?rencilerin üstbili? düzeyleri üzerindeki etkisini ölçmek amac?yla geli?tirilmi?, tek boyutlu bir psikolojik ölçme arac?d?r. Bu ölçek, ö?rencilerin kendi ö?renme süreçlerini planlama, izleme ve de?erlendirme yeteneklerini kapsayan fark?ndal?k düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktad?r. Geli?tirme çal??mas?, karma ara?t?rma deseni (nitel ve nicel verilerin birle?imi) kullan?larak yürütülmü? olup, ölçe?in sa?lam bir metodolojik temele dayand???n? göstermektedir. Ölçek, toplam 30 maddeden olu?maktad?r ve e?itim psikolojisi alan?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?, Fark?ndal?k, Yap?land?rmac? Ö?renme Yakla??m?, Ölçek Geli?tirme, Karma Desen, Deneysel Ara?t?rma, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Bünyamin Yurdakul, Ömer Demirel.

Amaç

Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin kendi bili?sel süreçleri hakk?ndaki fark?ndal?k düzeylerini sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Ölçek, özellikle e?itim ba?lam?nda, ö?rencilerin ö?renme stratejilerini ne kadar etkili kulland?klar?n? ve bu stratejilerin fark?nda olup olmad?klar?n? tespit etmek için geli?tirilmi?tir. Orijinal geli?tirme çal??mas?nda, ölçek, yap?land?rmac? ö?renme yakla??m? uygulamas?n?n ö?rencilerin üstbili? fark?ndal?klar?na olan katk?s?n? de?erlendirmede bir araç olarak kullan?lm??t?r.

Bu araç, ara?t?rmac?lara ve e?itimcilere, ö?rencilerin zihinsel süreçlerini düzenleme ve yönetme becerilerinin geli?imini izleme imkan? sunar. Elde edilen veriler, bireyselle?tirilmi? ö?renme müdahaleleri geli?tirmek ve üstbili?sel becerileri güçlendirmeye yönelik e?itim programlar? tasarlamak için kritik öneme sahiptir.

Yap?

Ölçek, psikolojideki temel üstbili? (metacognition) yap?s?n? ölçmektedir. Üstbili?, bireyin kendi dü?ünme süreçleri hakk?ndaki bilgisi ve bu süreçleri düzenleme yetene?i olarak tan?mlan?r. Ölçek, geli?tirme a?amas?nda tek boyutlu bir yap? sergilemi?tir. Bu tek boyut, üstbili?in planlama, izleme, de?erlendirme ve bilgiyi kullanma gibi genel fark?ndal?k yönlerini kapsamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Orijinal çal??mada kullan?lan ara?t?rma deseni, üstbili?sel geli?imi deneysel bir ba?lamda incelemi?tir. Patton'?n (1990: 192) "karma" yap? olarak adland?rd??? bu desen, nicel (deneysel desen ve istatistiksel analiz) ve nitel (do?ac? ara?t?rma ve tümevar?ma dayal? içerik analizi) verilerin birle?tirilmesiyle, üstbili? fark?ndal???n?n derinlemesine anla??lmas?na olanak tan?m??t?r.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar? hakk?nda spesifik istatistiksel katsay?lar (örne?in, faktör yükleri veya korelasyon de?erleri) kaynak metinde aç?kça belirtilmemi?tir. Ancak, ölçe?in geli?tirildi?i çal??ma, geçerli?i destekleyici güçlü bir ara?t?rma deseni kullanm??t?r. Bu desen, ön test-son test kontrol gruplu deneysel modelin nitel veri birle?imiyle zenginle?tirilmesini içerir.

Karma desen kullan?m?, hem iç geçerli?i (deneysel kontrol) hem de d?? geçerli?i (nitel derinlik) destekleyerek, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ine dair güçlü metodolojik kan?tlar sunar.

Güvenirlik

Kaynak metinde, ölçe?in güvenirlik katsay?lar?na (örne?in, Cronbach Alfa de?eri) dair kesin bir bilgi sunulmam??t?r. Ancak, ölçe?in 30 maddelik tek boyutlu yap?s?, iç tutarl?l???n yüksek olmas?n? gerektirecek ?ekilde tasarlanm??t?r.

Geli?tirme sürecinde kullan?lan titiz metodoloji ve nicel analiz yöntemleri, ölçe?in tutarl? sonuçlar üretme kapasitesini dolayl? olarak desteklemektedir. Ölçe?in güvenirli?ine ili?kin detayl? istatistiksel bulgular, ilgili makalenin tamam?nda bulunabilir.

Faktör Analizi

Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i, yap?lan yap?sal analizler sonucunda "tek boyut" olarak belirlenmi?tir. Bu durum, ölçek maddelerinin tamam?n?n, üstbili? fark?ndal??? yap?s?n?n tek ve bütünsel bir yönünü ölçmek üzere yüksek düzeyde birbiriyle ili?kili oldu?unu göstermektedir.

Tek boyutlu yap?n?n do?rulanmas?, ölçe?in teorik olarak beklenen üstbili? modeline uygunlu?unu teyit eder ve ölçek puanlar?n?n yorumlanmas?nda kolayl?k sa?lar.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Özgün Ölçek)

Format: 30 maddelik tek boyutlu yap?. Derecelendirme format? kaynakta belirtilmemi?tir (Likert tipi ölçek oldu?u varsay?lmaktad?r).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renciler (E?itim ba?lam?nda üstbili?sel süreçleri incelenen bireyler).

Ya? Grubu: Kaynakta belirtilmemi? olmakla birlikte, üniversite veya lise ö?rencileri gibi akademik ö?renme süreçlerine aktif kat?lan gruplara yönelik oldu?u tahmin edilmektedir.

Popülasyon Detaylar?: Yap?land?rmac? ö?renme yakla??m?n?n uyguland??? bir örneklem.

Test Metodolojisi: Ölçek, ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen ile nitel veri toplama yöntemlerinin birle?tirildi?i karma bir ara?t?rma deseni içinde kullan?lm??t?r. Bu tasar?m, deneysel müdahalenin üstbili? üzerindeki etkisini yüksek hassasiyetle ölçmeye olanak tan?m??t?r.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?sel Süreçler, Ö?renme Stratejileri, E?itim Ara?t?rmalar?, Psikometri, Tek Boyutlu Ölçek, Patton Karma Desen.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Bünyamin Yurdakul için: bunyamin.yurdakul@ege.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Kaynakta belirtilmemi?tir (Yazar?n 2011 y?l?ndaki Ege Üniversitesi'ndeki ba?l?l??? varsay?labilir).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal geli?tirme y?l? 2011'dir. Ölçe?in ticari kullan?m?, ücretlendirilmesi ve izin ko?ullar? hakk?nda kaynak metinde bilgi verilmemi?tir; bu tür bilgilerin sorumlu yazar Bünyamin Yurdakul ile ileti?ime geçilerek ö?renilmesi tavsiye edilir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesine a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir:

The original PDF can be downloaded here: ustbilis-farkindalik-olcegi-toad.pdf

?lgili akademik makaleye ait bir di?er ba?lant?: pegem.net

Kaynaklar

Yurdakul, B. ve Demirel, Ö. (2011). Yap?land?rmac? ö?renme yakla??m?n?n ö?renenlerin üstbili? fark?ndal?klar?na katk?s?. *Uluslararas? E?itim Programlar? ve Ö?retim Çal??malar? Dergisi, 1*(1)

ARABPSYCHOLOGY.COM

71-85.
Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods* (2nd ed.). Newbury Park, CA: Sage Publications. (Ölçek geli?tirme metodolojisi için referans gösterilmi?tir.)

Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynak metinde, ölçe?in 30 maddesi aç?kça listelenmemi?tir. Detayl? maddelere ula?mak için lütfen yukar?da belirtilen akademik makaleye (Yurdakul & Demirel, 2011) ba?vurunuz.

Ölçek tek boyut ve 30 maddeden olu?mu?tur.

ARABPSYCHOLOGY.COM